

Pasen 2018

Nee, de zon is nog niet op, die eerste dag der week. Het is nog donker, zo vertelt ons het evangelie. Het is zelfs maar de vraag of het ooit weer licht zal worden. Zo toch gaat het bij ons mensen, wanneer een dierbare je ontvalt. En zeker wanneer die dierbare op zo'n vreselijke manier aan zijn einde is gekomen als Jezus, dan is elk woord teveel. Alles wordt gekleurd door het verlies en door de rauwe rouw. Er was bij Jezus zelfs geen tijd meer geweest voor een waardig afscheid. Haastig was Hij begraven, op een plek die bovendien eigenlijk bedoeld was voor iemand anders. De steen was voor de ingang van het graf gerold, en kort daarop begon de sabbat; het was bovendien een grote sabbat. Maar in plaats van een feestdag was het voor Jezus' leerlingen en bijzonder ook voor zijn moeder een zwarte dag, een nachtdag.

Wie heeft de zon uit jouw gezicht gehaald
wie heeft het licht in jou gedoofd
wie heeft je rooie wangen bleek gemaakt
wie joeg de dromen uit je hoofd
wie brak jouw kleine hart
kleurde je ogen zwart
wie is niet nagekomen wat hij heeft beloofd?

Zo zingt een lied van Herman van Veen, en het werd ook gezongen – door iemand anders – bij het grote gebeuren van The Passion, ieder jaar op de avond van Witte Donderdag; dit jaar in de Amsterdamse Bijlmermeer. Het thema was deze keer: ik zie je. En het lied waarvan ik zo-even de aanhef citeerde is oorspronkelijk bedoeld om stem te geven aan het geschonden, misbruikte, mishandelde kind. Maar gaat het niet evenzeer over het geschonden kind in onszelf? En over ieder mens die ons gegeven is en aan onze handen werd toevertrouwd? De tekst vervolgt:

Wie heeft het lachen in jouw keel gesmoord
heeft je vuisten zo gebald
wie heeft dat onbevungen kind vermoord
dat altijd opstaat als het valt
wie boog jouw rechte rug
trapte je speelgoed stuk
wie brak jouw vleugels in de vreugde van hun vlucht?

Wie is er zo aan jou voorbijgegaan
wie verraadt hier jouw geloof
wie hield zich voor het kraaien van de haan
na de derde keer nog doof
wie is het die vergat
dat jij de toekomst had
wie heeft jou net als ik te weinig lief gehad?

Wie heeft jou net als ik te weinig lief gehad?

Zo'n lied gaat door merg en been. Het appelleert aan dat deel van ons, dat bewogen wordt door de mens die gekwetst is, gewond, aangedaan door het verlies, de wanhoop, het verraad. Hoe heeft het zover kunnen komen? Wie heeft dat op zijn geweten? Wie? En de laatste vraag knaagt ook aan de deur van ons geweten. Ben ik het? Heb ik het mee verricht, het kwaad een ander aangedaan? Hield ik mij doof toen in de verte een haan kraaide?

Ik moet ook denken aan iemand als Petrus, die in het evangelie van zojuist ijlings naar het graf loopt. Nog lang niet bekomen van zijn teleurstelling in zichzelf, van zijn verloochening en alles wat dat tot gevolg had. En zoals het er nu voorstond, zou er geen kans meer komen om dat goed te maken en recht te zetten. En niemand die zijn diepe verdriet van binnen echt opmerkte en hem echt zág.

'Ik zie je' was dit jaar het thema van The Passion, en dat was naar mijn aanvoelen dubbel gelaagd: mensen zijn geroepen om naar elkaar om te zien. En tegelijk klinkt voor mij daarin mee: er is er Eén die mensen ziet als geen ander. Die weet van onze gebrokenheid, van ons falen, van ons wanhopig hopen. Hij ziet óns. En Hij ziet tot in eeuwigheid.

Zien – en ziende tot geloof komen – is ook een thema in het evangelie van Johannes. Wie met die bril op door het hele Johannesevangelie bladert, kan het onmogelijk ontgaan. Al in de proloog lezen we over het licht dat in de wereld gekomen is, maar niet door iedereen wordt herkend en aanvaard. We horen Hem spreken tot Nikodemus over de nieuwe geboorte van de mens en over zijn opgang naar het licht. We kennen het lange hoofdstuk over de blindgeborene die wordt genezen, en de overheden die blind blijven. En dan is er de vraag van de leerlingen: Heer, toon ons de Vader. En Jezus die zijn leerlingen duidelijk probeert te maken, dat ze Hem over een hele korte tijd niet meer zullen zien, en ook niet kunnen komen waar Hij naar toe gaat. En natuurlijk het verhaal van Thomas, die eerst wilde zien eer hij tot geloof kwam, en hoe Jezus hem antwoordde: 'Zalig die niet zien en toch geloven'.

Hier, op deze paasmorgen, gaat het opnieuw over dat zien en tot geloof komen. Zeker, er is heel wat gebeurd, en de eerste kieren morgenlicht dienen zich nog niet aan. Maar de leerling die met Petrus optrekt ziet de zwachtels en de zweetdoek, en zijn zien behelst meer dan alleen een oppervlakkige waarneming. Hij ziet en gelooft dat Jezus niet meer onder de doden is.

Begrijpen doen de leerlingen het allemaal nog niet. Alles is nog te vers, te rauw, en verre van verwerkt. Maar dat de dood het leven niet kan overwinnen, zoveel is duidelijk voor wie ziet met de ogen van het geloof. En misschien mogen we daar

ook aan toevoegen: de leerlingen weten zich door de Levende gezien. Hij laat hen niet zomaar achter. Onzegbaar is Hij nabij.

Het lege graf is een teken van Jezus' opstanding. Het graf kon Hem niet houden, zingen we in een antifoon. Hij blijft bij ons, en in kracht van zijn Geest leert Hij ons ook zelf op te staan, en elkaar te doen opstaan en leven. Wanneer we het evangelie van Johannes verder uitlezen, wordt dat duidelijk. Denk maar aan de vertelling van wat er op de avond van de eerste dag der week gebeurde: hoe Hij verscheen aan zijn leerlingen en hen zijn Geest meedeelde. aan het verhaal van de wonderbare visvangst en tenslotte de drievoudige vergeving van Petrus, als antwoord zijn drievoudige verloochening.

En zo is deze paasmorgen geen einde, maar eerder een nieuw, zij het een kwetsbaar en pril begin. De Levende heeft zijn zon doen opgaan in onze nacht, en aan onze ogen het licht hergeven. Te midden van de duisternis blijkt het niet te zijn gedoofd. Te midden van de dood bloeit er nieuw leven op, nooit gezien en niet eerder vermoed. En het werd avond en het werd morgen, een nieuwe dag. Wij worden met de leerlingen van Jezus uitgenodigd om vanuit dit licht en vanuit deze levenskracht onze weg te vervolgen. Om dragers te zijn van licht dat leven is in deze wereld.

We gaan met de leerlingen terug naar de anderen, naar de velen die moedeloos zijn, ontgoocheld, gedesillusioneerd. We gaan met de leerlingen terug naar wie ons dierbaar zijn. Naar hen die ons van dag tot dag omringen met vragen en met zorgen, met moeite en leed, met vreugde en een hart te vol van onvervuld verlangen. En we geven het leven, het nieuwe leven dat van God komt, aan elkaar door. Dat is een opdracht van het evangelie, maar ook een uitdaging. Zovelen zijn er, die gezeten zijn in duisternis. Die niet weten waar naar toe. Die geen hand in handen hebben. Die verdrietig zijn, gewond van binnen, en niet zelden ontroostbaar en ongelukkig. Zoveel mensen niet gezien en niet gekend, gevangen in zichzelf, moeilijk in de omgang of onaantrekkelijk, ziek of afgestompt. Maar allen toch ooit op deze wereld gekomen om te delen in vergeving, genezing, opwekking.

Naar die mensen worden wij vandaag gezonden, om te doen wat kan. Niet alles is zonder meer mogelijk of wenselijk. Maar alleen al dát we proberen een vonk van licht te verspreiden door onze manier van aanwezig zijn, dát we trachten het leven te behoeden en te dragen, door van dag tot dag zoveel mogelijk van onze naasten te begrijpen, ontsteekt een vlam van heilig vuur, doet mensen gaan op nieuwe wegen.

Moge de Verrezenen zelf daartoe onze harten bemoedigen en sterken, en moge zijn Ademtucht van leven nieuwe mensen maken van ons, deze Paasdag en elke dag weer, toekomst en vrede voor elkaar.

Gezegend en zalig Pasen!